

13

2483
250
bora

Børsternes

Endeligt

1771.

Beskreven

af

S e n s

Gaardskarl.

Kiøbenhavn.

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET I BERGEN

369372

Skoebørste! hvor er din Ære? Klæde-
børste! hvor er din Triumph? C
være Lov og Tak, som tæmmede
eder ved sin Wiisdom!

Sordomme, hvilke Uhyrer! man kan
fælde dem og vil ikke; man vil fælde
dem og kan ikke. Der var et Land
i det gamle America, (Navnet har jeg glemt)
dette blev beboet af et elskværdigt Folk, Fol-
kets Navn kand jeg ikke erindre, men Histo-

rien er denne: Landet var en omflodt De, og deri laae Lyksaligheds Havn. Alle strammede derhen, saavel fra det faste Land, som nær omliggende Der. Alle kunde der giøre deres Lykke, besynderlig de, som kunde giøre Bind, og Skindpelsene. Findianerne maatte da være meget lykkelige der, vil man sige; thi de kan giøre Bind og Beyr. Rigtig nok; men deres Bind duer ikke. Det skal være Tyrkisk, nær havde jeg sagt Tydsk Bind. Men, à propos! om den Finlandske Bind, da har jeg hørt følgende: En Finn gav sig ud for at kunde forud sige tilkommende Ting. Alle troede ham (hvorfor skulde man ikke troe Logn, da man ikke troer Sandhed? noget skal man dog troe). Denne Finn paastoed, at Sie, len ved Hielp af nogle visse Grimaser forlod Legemet og løb hen og hentede Kundskab om alle Ting. Til den Ende, naar han vilde spaae, gjorde han opdigtede og forstilte Convulsioner, bar sig ad som en Besat, og

faste.

kastede sig paa Gulvet, saa lang som han
 var. Han strakte sig nu ud paa Gulvet,
 og Sielen var ude. Alle beundrede ham.
 Men til al Fortred skulde der just være en
 Bantroende tilstæde. Jeg skal strax, sagde
 denne, give ham hans Siel tilbage, og der-
 paa gav ham nogle dygtige Slag af sin
 Stok. Finnen skreeg, og maatte tilstaae at
 han havde Siel og Følelse. De andre ble-
 ve vrede paa ham, som havde bragt dem af
 Drømmen, saa sødt er det for Pøbelen at
 blive løyet fuld, og saa bittert at høre og er-
 fare Sandheder. — Der var en ung
 Dreng, som i Mangel af Forældre, Slægt
 og Venner, maatte tilig fortiene sit Brød.
 Hvad skulde han gjøre? Han greeb til Bor-
 sten, og det paa en ganske nye Façon.
 Han var kuns en Pøg paa en aatte à nie
 Aar; men, hor hvilke Indfald i saa spæd
 en Alder! Naar Folk spadserede om Som-
 meren, passede han paa, naar de gik ind af
 Stadens Porte. Bevæbnet med sin Bor-

ste, bad han om at være dem til Tieneste. Han børstede Støvet af deres Skoe, og derved fortiente Brødet. Da han, nogen Tid havde drevet dette Haandverk, falder een af de Ufbørstede paa at spørge Kollingen, angaaende hans Forældre, med videre, og da han havde udhørt Drengens Skiebne, ynkedes han, og tog ham hjem med sig. Drengen voyer til, og Manden sætter ham paa sit Contoir. Han blev af Nødvendighed engang Skriverkarl. Han havde lært mangfoldige rare Ting: at staae bag paa en Bogn, at skrive Bogstaver, at skiere Penne, at giøre Forstiel paa sort og blakket Blesk. Nu begyndte Fyren at giøre sig tyk. Han var smu, og bar sig derfor ikke ad som de andre Skriverkarle. Han havde toe Slags Penne, et Slags for Mandfolk, et andet for Fruentimmer. Manden havde en Datter af en gemeen Tænkemaade. Han brugte sin Fruentimmer-Pen, og malede hende en Dreng af. — Hvad skulde Faderen
ren

ren sige? Han forundrede sig, at den ene Dreng kunde male den anden, saa livagtig, at alle ansaae det for et levendes Børn. Saaledes fortæller man om Pericles, at han har malet Vindruer saa livagtige, at Fuglene lode sig bedrage, og vilde spise deraf. — Stor Kunst at tegne levendes Vindruer, naar man i vore Tider kan tegne levende Børn. Faderen, i Betragtning af denne Bittighed, søgte den Americanke Fyrste, som toog Skriverkarlen i sin Tjeneste ved Hoffet. Nu var han Fyrstelig Domestik, nu børstede han ikke Skoe mere; men havde smaae Børster under sig igiem. Han betragtede Fyrstens Kioffen. Han merkede, at det var godt at tiene her. Han søgte og fik her en Skriver-Plads. Han havde god Lon, som han meget overflodigt forbedrede ved sin nye Skrivemaade, og arlige Regninger. Han blev nødvendig riig og hans Rigdom satte ham i Anseelse. Han advanceerte, og fik snart en anden Tjeneste,

neste, som gav ham baade mere Anseelse og
 større Indkomster. Der var en ung Adel
 ved det Americanske Hof. Den nye Em-
 bedsmænd havde lært at kiende dem ved
 Hoffet; han vidste, hvem af dem der var
 af største Herkomst, og folgelig sin Lykke
 nærmest. Disse inviterede han jevnlig,
 gjorde Giestebudde for dem, forstrakte dem
 med Penge, og beviste dem mange smaae
 Artigheder. (Mueligt han og forskaffede
 dem Maitresser). Denne unge Adels af de
 høieste Huse, voxer snart til, og faaer store
 Embeder. De finde sig erkjendtlige, og
 alle stræbe at hielpederes Belgiorere. Den-
 ne steg alt høyere og høyere, nærmede sig
 i Rang og Stand til sine høieste Befordre-
 re, og blev nobiliteret, som skede ved det
 Americanske Hof, ved at legge en Stavelse til
 Navnet for og bag. — Det var ikke den eeneste,
 der fra Fyrsten af havde gjort slige Eving.
 Det var en almindelig Sædvane, og snart
 som en given Lov, at man skulde berste og
 lade

lade sig børste. — Skindpelsene gif en anden Ben. De toge Træskoer paa, og børstede Ol-Tønder. Af denne Børsten paa Tønderne fremgnistrede mange underlige Syn, og eengang (hvem i al Verden skulde tænke sligt) en Portepée. De med den Tydske og Franske Bind søgte en anden Tour. De gjorde lutter Projecter. Ilden skulde slukke sig selv. Træe skulde løbe paa Havet, som Lynild, og jeg veed ikke alle de Mirakler, der skulde skee. Der skede dog ingen, undtagen dette, at Projektmagerne fik anseelige Penge til For-, Mellem- og Efterstud, og at Amerikanerne bleve ved at lade sig narre. Imidlertid at Vind, Træskoer og Børster saaledes tumle sig, sukke Folket. De Lærde, de Bittige, Patriotterne, alle sende deres Klager op til Himlen. Americanernes Skyts Engel ynkedes. Han lod sig see i Skyerne, og holdt et gyldent C i den høyre Haand

med Overtskrift: Ved dette Tegn skal du vinde. Projektmagerne stitrede og bævede for Engelen og for C, og i største Hast forlod Landet og Staden, Lyksaligheds Navn. Skindpelskerne krobede ned i Huler, og torde ikke mere see Dagens Lys; men lode sig noye med at plage og udsue fattige Folk i Mørket. Skoeborsterne sank med en forferdelig Stank, Knagen og Bragen, ned i Afgrunden. Folkets Glæde var ubeskrivelig. Borsterne sank! raabte de. Skoeborste! hvor er din Vre! Klædeborste hvor er din Triumph! C være Lov og Tak, som tvang dem formedelst sin Visdom! Andre udtonede: Projektmagere! Eders Bind har lagt sig, Skindpelse vogter eders Huuler, og tænker aldrig meer paa Commando: Stave. Alt Folket velsignede det gyldene C, og Himlen blev opfyldt med Taksigelse. Hvem bliver tret af at ønske, og hvem veed ikke, at det Gode

Gode kan blive bedre? Folket onskede, at slet ingen maatte komme i offentlige Embeder, med mindre de offentlig havde vist Prover paa, at de duede dertil, og havde alle de fornødne Indsigter, som udfordredes. Naar nogen derfra sogte et offentlig Embede, loed man sig ikke noye med den gamle Stue-Examen inden fire Vægge, geleidet af nogle Guldstykker, som fordom havde været brugeligt i America. Solicitanterne maatte overhøres i en talrig Forsamling. Det var ikke nok, at de sædvanlige Professores overhorte dem; thi disse kunde bestikkes og som Mennesker fejle. Andre lærde Mand, og dygtige Embedsmænd gave tillige Qvæstioner, og man loed sig ikke noye, førend den Ansøgende fik, foruden Professorernes Biefald, Koes og Priis af flere andre dygtige Mand. De Bestillinger, som ikke udfordrede nogen Indsigt, som Gravere, Klokkere, Skilingsmand, Visiteurer, Politie-Betientere,

o. s. v.

o. s. v., gaves derfor ikke til Borsten; men til stikkelige Folk. Regjeringen var kommen i Erfaring om, at en Gravers Løn kunde stige til et Tusind Daler, og at en Klokkers Indkomster steg til 3 à 4000 Daler. Man begreb, at en Borste burde ikke komme saa høyt. Man gav disse Bestillinger bort til Folk med Hoveder, som i deres mangfoldige frie Timer kunde arbejde til Landets Lykkelig-
hed. Man saae snart Frugter af denne herlige Anordning. En ypperlig; men fattig Poet (som de sædvanlig pleje at være) blev Graver. Han havde nu ikke meer nødig at spille Tiden og skrive Hylke-Bers for det tørre Brød. Nu var hans Sang-Gudinde frie, og sang i adle Toner. Nu gjorde han et Heroisk Digt over en Amerikansk Prins, snart ædelmodige Sørge-Spill, og snart noget af et andet Slags. Gud være lovet! sagde Folket, nu have vore Graver Hoveder.

veder. En uhiulpen Jurist blev Klof-
 ker. Han blev ikke saa tyk som de an-
 dre; thi, mens disse sov, vaagede denne,
 og skrev prægtige Sager til Lovens Op-
 lysning og Forbedring. Gud være lo-
 vet! sagde Amerikanerne, nu vaagne vore
 Klokkere af den dybe Søvn. En forladt
 Astronom blev Skillingsmand. I sine
 ledige Timer gjorde han Astronomiske Be-
 regninger til Nytte og Ziir for Landet
 og fordybet i disse, glemte han at de-
 courtere Porte. Pengene, som man roeste
 hans Formand for. Men han, fornøjet
 med den Berømmelse, som Astronomien
 tilvæbragte ham, forlangte ikke sine For-
 mands Roes. Da nu fløge Folk tillige
 bleve Visiteurer, Politie-Berientere, o. s. v.
 saae man overalt de onskeligste Virknin-
 ger. Det var nu ikke mere dens høyeste
 Kunst at slæbe en paa Raadstuen, eller
 at gramse i en Pose. Ved at være saa
 meget ude og stedse blandt Folk, udstude-
 rede

rede de Byens Tilstand, og om samme gave tilforladelige og oplysende Efterretninger til Magistraten, som nu ogsaa børstefrie, vare oplyste Mænd, og derfor havde Kræfter at domme. Snart forklarede de Magistraten, hvorledes Høkerne udsuede fattig Folk, hvorledes den nødvendige Drikke blev for dyr. Nu talerede de om Slagternes, nu om Bagerens udsuende List. Man vilde give dem Stik-Penge; men det hjalp intet. De havde aldrig været Skoeborster og forstoed sig derfor ikke paa Audience-Penge. Tilmed vare de oplyste, havde Samvittighed, og vidste, hvad en Eed var. Videre var Borgernes Kierlighed saa stoer til dem, at den langt overgik de muelige Stik-Penge. Da nu hele Folket saaledes sømmede i Glæde, sang een af de Amerikaniske Poeter følgende:

Skoerbersten falden er, o hvilken Fryd og Glæde!
Dens høystnødvendig Fald ey Nogen vil begræde,
Dog holdt, vist Børsterne sig selv bes
græde vil,
Saa længe Børsterne i Verden ere til.

